

AUTONOMIA

POLITIKAI NAPILAP.

Az elzetési pénzék s a lap kezelését illető minden tárgyak a szerkesztőséghez (Lakatos utca 1 sz. a. I emeleten) intézendők.

Bérmentelen levelek el nem fogadtatnak.

Előfizetési ár: egész évre 20 frt., félévre 10 frt. negyedévre 5 frt. Beigntatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr.; bélyegdíj minden beigntatásér. 30 kr. A „nyiltér“-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Előfizetési felhívás

AUTONOMIA

1869-ik évi folyamára.

Egész évre	20 frt — kr.
Félévre	10 „ — „
Egy negyedre	5 „ — „
Egy hónapra	1 „ 70 „

Szegényebb sorsu nt. káplán vagy plebános urak számára mindazáltal, kiknek évi jövedelmük a rendes congrua illetéket alig haladja túl, az „Autonomiát“ mindjárt most is, 16, 8 és 4 forintért szívesen adjuk.

Az „Autonomia“ kiadó-hivatala.

Pest, april 5.

Mig a politikai közélet rendes hangulatát visszanyeri az erős rázkódások után, melyek mindenütt kitörték, hol a pártok erőben és meggyőződésben egyenlőtlen contingenst állíthattak egymással szemközt: nem csekély mérvben segíti elő a kedélyek csillapultát, s az elmékek a rendezendő dolgok iránti figyelmét a kath. autonómiának mármár a cselekvés terére vonzolt kezdeménye.

Ma már Istennek hála! ott vagyunk, hogy nem üres theoretmak, vagy ideológiák, hanem realis alapok állanak előttünk, s megnyitva az ut, melyen haladhatunk és tehetünk.

Mint bármely társadalmi ügy, egy kath. autonómia is, hogy az érdekek és idősükségeknek megfelelő állandósággal bíró megoldást nyerjen, minden kebelnek lelkesedését, minden elmének gondolatát, minden kéznek munkáját szükségli. Mert a szabályzat formája magában véve bármi jó vagy bármennyire hiányos: a kivitel javíthat vagy ronthat azon, ha több vagy kevesebb buzgalom és tevékenység állottak rendelkezésre.

Mi tehát a legelső és legfontosabb teendője most a magyar katolikusoknak, de főkép a kath. papságnak?

Arról gondoskodni, hogy a közrebocsájtott választási szabályzatok, az ügy érdekének, de meg a nm. püspöki kar szándékainak is megfelelőleg, minél helyesebb és sikerültebb keresztül vitel által, minél áldásosabb eredményeket szüljenek.

Az eszköz erre egyszerű, és mindenkinék hatalmában álló.

Gyülekezzenek össze oportune, inoportune kath. paptársaink, hol csak lehet mindenütt ketten hárman, többen, sőt minél többen, vonják körükbe felszólítással, kérelemmel a népszerű és köztiszteltetben álló ismerős kath. világi férfiakat is, értekezzenek a választási szabályzat tartalma, és értelme fölött, nyíissanak higgadt, beható eszmecserét a kivitel módozatára vonatkozólag.

Jesulü tüzzenek ki és állapotodjanak meg azon egyházi és világi férfiak bizalmas és egyértelmű kijelölésében, kiket egyházi képviselő-kül ohajtanak.

A kvalifikatio egyedüli jellege a közbizalom legyen. Vagy is oly erkölcsi és polgári jellem a világban, mely személyi érdekektől független; véleményében, meggyőződésében önálló igazságos; szereti a katolizmust és hazát; barátja a felvilágosult haladásnak épen úgy, mint hű követője a vallásnak, kit csak az igazság vezet; lekenyerezni vagy megfélemlíteni nem lehet.

A papság részéről rangkór által nem vezetett egyenes jellem, az egyházi helyzet színvonalán álló felvilágosult értelem, az igazért élni halni tudó szív, szóval oly egyéniség legyen kívánatos, mely az általa képviselendő alsópapságnak ohajtásait, érdekeit, bajait, nyomorúságait nem csak ismeri, de azoknak kellő kifejezést adni tud is, a kar is!

Ily férfiak kerestessenek egy világi mint egyházi részről együttesen papság és világiak által. Neveik jelöltesseken föl, s ha itt vagy amott kölcsönös értekezést, eszmecserét bizonyos megállapodásokra vezetett: közöltésenek ezen megállapodások, az illető, bizalmi férfiak neveivel együtt más köz-

ség, vagy kerület papsága és világi tagjaival, és hivasának fel ezek is hasonló tanácskozásokra és hasonló csatlakozásra, egyakaratu összműködésre.

Ilykép egység és közakarati növi ki magát s ebből a kath. egyházi közélet szelleme.

Jó lenne az is, ha a tavaszi koronák minél hamarabb megtartatnának országsszerte, azok tanácskozmányi tárgyaul a választási módozat kivétel is fölvetetnék, alkalomszerű összejövetelek volna ezek közbizalmi egyházi és világi férfiak kijelölésére, mely ha ma itt megtörtént, jegyzőkönyvi kivonatban küldetnék értesítés az egyházmege többi kerületeihez a hozott határozatokról. S ez kölcsönös kapcsolatban menne, gyorsan, halogatás nélkül.

A fődolog pedig, hogy a megindult mozgalomról a napi sajtó rendszeresen tudósítsassék; hogy a bizalmi férfiak nevei a nyilvánosság elé hozassanak, hogy a közvélemény ellenörködésének vessük alá eljárásunkat. Szükség, hogy egyházi meggyezerte jelöltesseken ki az illető egyházi és világi bizalmi férfiak, s azok neveiről nyilvános lajstromozást vigyünk. Ily czelnak lapunkat kész örömmel nyitjuk meg, s részünkről is szívesen igérjük szerény közrehatásunkat.

Hazai lapok a kath. autonómia választási szabályairól.

Pest, april 5.

Pár hónappal ezelőtt regisztráltak és elosztaltak igyekeztek a kétélyeket, melyek autonómikus mozgalmaink szüntetése folytán a tisztábban látók kebelében is fölmerültek, a roszakarat által pedig szándékosan terjesztettek. — Egymással szemben álló két fő tévedést jelöltünk meg kiválóan, mint a melyek legsikeresebben alkalmaztattak elleneseink által az autonómia életbe lépéséhez kötött bizalom és remények előléására. Az egyiknek forrása némelyek agyrémszülte feltékenysége: a másiké a sokak által kényelmeknek talált és szorgalmasan ápolat indolentia. — Fél az egyik — mondhatnók eszkönyös — párt, hogy a katolikus világiak oly tulzó követeléssel fognak föllepni az autonómikus testületben, melyeket kielégíteni az egyház érdekeinek veszélyeztetése nélkül nem lesz lehetséges: a másik épen ellenkezőleg azon képzelt aggálylyal gyötörte magát, hogy hazai katolikusaink indifferenzissusa, léleklében az egyházon kívül léte lehetlenné tesz minden eredményt. — Mindegyik fél az autonómikus mozgalom meg-hinsultát jósolgató.

Ami az elsőt illeti, addig is, mig igazolnák nézeteket az események, meggyezeztük, hogy mi nem a tulzó követelések fölülünk a világiak részéről, küllöben is könnyen sikerülne ezen árt medrébe visszavezetni: hanem ellenkezőleg az elavult, korhadt eszmék iránti előszeretet az bizonyos oldalon, mi nekünk tetemes bajt, küldelmet okozhat. Vajha családójunk! A másikra vonatkozólag most már pozitív tények állnak rendelkezésünkre. — Nem egy kedvező jelenségre mutathatnánk, melyek a lefolyt hónapok alatt országsszerte fölmerültek, s amelyek elég fényesen megezőfólják a hazai katolikusaink indifferenzissusa ellen alaplatlanul emelt vádakat.

A közvélemény ez országos áramlatának kifolyásaképp kell tüdővölünk a jelenséget is, mely utóbbi napokban a hazai sajtó terén méltán magára vonja figyelmünket. — Mig eddig legfőlebb pár szóval érintett hazai egyházunk autonómiajának ügye, legújabbban tüzetes tárgyalásban részestül majdnem az összes hazai sajtó részéről. Egyelőre a „Pester Lloyd“, „Századunk“, „Ungarischer Lloyd“, „Ellenőr“ szóltak a tárgyhoz.

Az „Ungarischer Lloyd“ rövid bevezetés után egyszerűen bemutatja a püspöki munkálatot; a „Századunk“ hosszabb cikkben tárgyalja; így az „Ellenőr“ is. — A „Pester Lloyd“ egy kiváló vezércikket szentel az ügynek.

T. olvasóink nagy része nincs azon helyzetben, hogy e közlönyöket küllön olvashatná: mulasztatlan kötelességünknek tartjuk a magyar sajtó említett nyilatkozatait lapunkba is átvenni. — Ezuttal alább a „Pester Lloyd“ és „Századunk“ czikkeit mutatjuk be t. olvasóinknak.

Ami küllönösen az előbbi illeti, általában helyes fölfogással találkozunk benne, habár egyes pontokra nézve nézetek eltérnek. Ezen eltérő nézeteknek adandó alkalommal kifejezést adni, — nem fogjuk elmulasztani.

Két éve már, ír a „Ll“, hogy a kath. autonómianak kérdése szőnyegre hozatott és a vajdó hogy még sem volt képes még csak egy szerény egeret sem a világra hozni. — Végre tegnap a herceg primás hivatalos lapja (Magyar Allam) nyilvánosságra hozta a rég várt választási módozatot azon gyűlésre, melynek feladata lesz Magyarország katolikusainak országos status-gyűlésére egy választási szabályzatot kidolgozni. Valahára tehát mégis történt ismét egy lépés, mely a magyarországi katolikusokat

közlebb hozza az időponthoz, midőn a kérdésnek el kell döntenie, vajjon a kath. egyház ugynevezett autonómiaja valóságos, vagy csak merő fictio? Vajjon újabb garantiája-e a társadalmi szabadság, vagy egy újabb védvára a középkori szellemnek a modern állam ellenében.

Olvasóink emlékezni fognak, hogy Pesten a múlt évi októberben a herceg primás elnökelete alatt a kath. előkelők gyűlése tartott, és hogy csak Deák Ferencz tapintattaljes föllépésének köszönhető, hogy ott a kath. autonómia oly nemű rendezésének alapja nem tetetett le, mely a felső klerus hatalmát újabb támaszlakkal vette volna körül. Deák kijelenté, hogy az összehívott katolikusok ezen gyűlékezete nem illetékes a kath. statusgyűlés választási szabályzatának kidolgozására: hanem szükséges, hogy először a püspökség által ő felsége legmagasabb szentesítése alá terjesztendő provisorius választási szabályzat alapján, egy gyűlékezete hivassék egybe, mely a magyar kath. egyház valódi képviselőinek számára a választási szabályzatot kidolgozza.

Az octoyálás semmikép sem volt kikérülhető ezen egészen új intézménnyel: de gondoskodni kelle, hogy az ily módon a minimumra redukáltassék.

Mithogy nem vagyunk oly szerencsések clericalis körökkel összekötetésben állhatni, természetesen nem is ismerhetjük a valódi motívumokat, melyek a püspöki kart arra birták, hogy a most közzétett ideiglenes választási szabályzat fölterjesztésével — és miután végre a szentesítés január közepén megtörtént, meg magával ezen választási szabályzat közvételével is ily sokáig késsék. Ha azonban ezen választási szabályzat rövid tizenegy fejezetét végig tekintjük, azon nézetre kell juttunk, hogy a késedelem oká semmi esetre sem lehetett az előmunkálatok nehézsége.

A főpapság valóságilag nem volt tisztában magával az iránt: nem lenne-e czélserülty egyelőre az egész kérdést elejteni, és csak most, miután az országgyűlési választások eredményéből a conservativ — ultramontan elem lényeges erősöbülését reméli, s így az idő jelei egy clericalis actioa nem látszanak kedvezőtleneknek, — csak most kezd a főpapság az ő kélekedő szerepéből — habár most is nagy ovatosággal — kilépni.

Már kezdet óta nem kételkedtünk a fölött, hogy a főpapság ezen ideiglenes szabályzatban a papi befolyásnak legalább egy kis utat nyitva fog hagyni. Várakozásaink azonban ez irányban tulszárnyaltottak; nem szűk utczák, hanem nagy, széles országutak hagytak nyitva a püspöki befolyás számára.

A provisorius választási szabályzat nem tér ugyan el az oktoberi kath. érkezet azon utasításától, hogy a nevezett szabályzat kidolgozására egybehívandó gyűlésnek kétharmadrésben világiakból kell állania: de bőven van gondoskodva arról, hogy ezen világiak oly egyének legyenek, kik a nm. püspöki kar határozataira egyszerűen igent fognak mondani.

A gyűlés ötven pap és százharom világi tagból fog állani. Magyarország összes érsekei és püspökei és az egyes egyházmegegyek által küldendő pap képviselők fogják eme gyűlékezete egyházi tagjait képezni. A százharom világi tag Magyar- és Erdélyország egyházmegegyire van felosztva.

Az egyházi képviselők választása oly módon fog történni, hogy az egyházmegegyhez tartozó minden áldozár a megegy püspökéhez egy zártlevelet intéz, melyben, az általa ohajtott egyházi képviselő nevével közli.

Ki a kath. clerus szervezetét és fegyelmét ismeri, nem fogja magát a családának átengedni, hogy ily módon oly valaki választathatnék meg, ki a megegy püspöknek tetszését nem bírja. E pont fölött nem szükség több szót vesztetnünk.

Nem sokkal jobb a kilátás a világi tagokra nézve, szigoruan van itt gondoskodva arról, nehogy a világi választók valamikép fesztelenül értekezessenek az ügyről, melylyel foglalkoznak; és hogy az egész választás csak az esperesnek és plebánosnak közbejáraltával történjék. Az esperes személyesen küllöltatza a kerület plebániait és a plebános az a községi kath. elüljárók közreműködése mellett intenzi az egyházmegegy világi képviselőinek választását, helyesebben mondva kijelölését.

Az egyházmegegyek tehát nem osztatnak fel választási kerületekre; a választók nem hagyatnak magukra: hanem az egyházmegegye együtt marad, mint egy egész választó kerület és a választások együttesen és a papságnak közreműködése, más szavakkal pressiója mellett fognak történni.

Távol van tőlünk a magas püspöki kart azon igyekezet miatt, mely ezen rendszabályokban visszatükrözik, gáncsolni. Ellene van ugyan is a kath. szelleme és lényegének, hogy az egyházi ügyek, igazi demokratikus módon intézessenek. „Non vos me eligisti, sed ego elegi vos.“ Ez az elv, a melyen a kath. egyház szervezete nyugszik; minden hatalom, minden fény egy központból sugárik itt szét. Vajjon most egyszerre a szervezet mitve a küllöltől kezdessék-e? — Vajjon az állana-e most egyszerre: „non tu nos eligisti, sed nos elegimus te“? — Nagyon nehéz elhinni, hogy egy ezredéves történet, egy tollvonással egészen megfordítható volna.

Ily fordulat lehetséges volna talán: azonban ez ha nem évtizedek lefolyása alatt, de egy csapással volna végrehajtható, óriási küzdelmekbe kerülne, és az egész társulatot alaplajból felduló nagyszerű rázkódásoktól fogna okvetlen kísértetni. Ha meg leszünk kimélve ezen küzdelmek és rázkódásoktól, ugy semmi mélyreható reform nem fog bekövetkezni, hanem csak a régi papi mindentelátásra egynebány képviseleti foszlány leszen ráagatva. Ha azonban ezen küzdelmek valóban kitörnének, akkor azon, még komolyabb kérdési előtt állunk, vajjon Magyarországon a jelen körülmények között, midőn a felvilágosodásnak az egyház felszabadítására vezető szelleme a tömeget még alig érintette, czélserülty volt-e kényszerítő okok nélkül a felekezeti zelotizmust szabad lábra bocsatani? Mi nagyon félünk, hogy az események e kérdésre tagadólóg fognak válaszolni.

Az, amit kath. autonómianak neveznek, vagy merő játék, szemképrázatás, egy újabb palást a régi félholt testre: vagy az első lökés a szellemek azon mozgalomra, melyről a kezdeményezők valóban nem is álmodtak, és amely csakhamar fejtlkre fogna nöni, ha még oly magasan bordják is azt.

A „Századunk“ összehasonlítja a magyar egyházi viszonyokat az angol iregházi mozgalommal. Erdemleges bonczolgatásába nem bocsátokzik a választási munkálatnak, csupán az általános véleményezés mellett marad. Így ír:

„Ép azon pillanatban, midőn Gladstone örökké nevezetes billjének az alsóházban történt elfogadása által Angliában az első határozó lépés történt az anglicán államegyház megdöntésére, nálunk, annyit késlekedés s ingadozás után végre kihirdették azon előkézítő conferentia választási szabályait, melynek a kath. congressus megalakulásának utját kellene egyengetni, oly testületnek tehát, melytől méltán megvárjuk, hogy a kath. államegyházat szigorú következetességgel a hitfelekezeti állapontba fektetvén, lényegesen megkönyviti a magyar törvényhozás azon nagy munkáját, mely az államnak az egyháztól való elválasztásában reá vár.“

1848 ban történt nálunk, midőn a magyar püspökök egy most középen forgó emlékiratban oly elveket proclamáltak, melyek alapján legalább meg lehetne kísérteni egy modus vivendi feltalálását. . . .

Evek jönnek-mennek, a nélkül, hogy a kételkedést, bizonytalanságot egy határozott, erélyes föllépés eloszlatná, s mig a közvélemény már türelmet veszte követeli a kérdés napirendre hozatalát, az eddigi döntőkörökben még mindig az absolutismus és alkotmányosság elvei közötti vívözön előtti küzködés késlelteti az ügy menetelét. . . .

Ezt látjuk lettkörözödni a kath. autonómia előconferentiajának vál. szabályzatában is, mely szerint a többség ugyan a világiaké, de az egész oly szűkkeblt, oly annyira fentartja a clericalis befolyásokat, hogy a terv csakis csalóköny játékszernek tűnik fel. . . .

S van ezenkívül még egy más említésre méltó körülmény is, mely szintén tetemesen nehezíti a kibontakozást. A főpapságra nézve nagyszerencsétlenség, hogy oly szűk látókört journalistikával rendelkezik, mint aminő jelenleg szolálatjára áll.

Gr. Montalembert — azokhoz kívánunk szólni, a kik előtt ez író tekintély — egy helyitt így szól:

„Háromszor vannak kell lennie, ki azt hiszi, hogy a szabadságot és egyenlőséget diadalmenetőkben föl lehet tartóztatni. Én azt hiszem, hogy a szabadságnak ig a z a l e s z, a mint végre a váltásnak is mindig igazza van, és pedig nemcsak illdőző, hanem azon fanatikusok és tökfőkök ellenében is, kik nagyon gyakran kizsákmányolták ügyét a maguk számára vagy azt compromittálták.“

A szabadság és egyenlőség meg fogja tenni nálunk is diadal-utját, a megegyezés, a kibékülés s a nemzet nagy zömével való összeolvadásra még itt az idő; de minél tovább késlekednek, annál válságosabb lesz a harcz, melyet maguk ellen föllednek.

Római levél.

Róma m. márcz. 30. A husvét napja az idén is a szokott fényvel tartott meg. Már a reggeli órákban Róma lakossága és az idegenek sergesen tödültek a Sz. Péter-egyházba, s midőn 9 óra körül a sz. atya pom-pás főpapi ruhában a nagymisét megkezdette, beláthatlan sokaság töltö el a basilicát. Misc után Ő szentsége a templom középhajójába lépett a szent ereklyék tisztelésére, majd a sz. collegium és praelatusi kartól küllöltvetve a sedes gestatorián pompás menyezet alatt a nagy erkélyhez vitetett, honnan tünepélyes áldást osztott. Az erkély előtti roppant tér e pillanatban csodás látványt nyújtott; gyakorolt szem az egybegyűlt sokaságot 100,000 töre becseült. Midőn a pápa a sz. székcségyház bejáratánál mutatkozott s a harangok és a felállított csapatok trombitái jelt adtak, mely csend támadt a gyülekezetben, mindenki levett kalappal térdre borult. A mi a katolikus világ főpásztorja erős csengő hangon megkezdé az előirt imákat, aztán kezeit ég felé emelve a sz. Háromság nevében tünepélyes áldást osztott. Alig haug

zett el az utolsó szó, a térdelő sokaság fölemelkedett és szertete s tisztelete jeléül lelkesült demonstrációba tört ki. Minden nyelven ezer meg ezer torokból e kiáltás hangzott: „Éljen IX. Pius, pápa és király!” A sokaság kalapjait is kendőit lobogtató, szóval, oly jelenet volt ez, mely nagyszerűségénél és bensőségénél fogva még a legközhűösebb szívet is felmelegíté. A ki ezen képen a katolika egyház nagyságára és egységére nem ismer, az hasztalanul fog hozzá hasonlót keresni.

A legnagyobb egyenisegek közül jelen voltak az ünnepeken: a sziaciliai király és királyné, Robert pápai herceg, Bernát Frigyes szász-meiningeni örökös herceg, Albert monacói herceg és a nápolyi hercegek és hercegnők. Az osztrák főiri világ szintén nagy számban volt képviselve nem csak azok által, kik a telet rendszeren itt töltik, hanem főleg az újonnan érkezettek által; ezek közül fölemlítendő: Dietrichstein Mensdorff herceg lovassági tábornok, kiről, mint biztosan tudom, tévesen állítják, hogy missioival volna megbízva, Liechtenstein János herceg, Schönborn gróf, Lamberg Antal gr., Traun Hugo és két Pálffy gr., kiknek egyike a koronaherceg nevelője, Hojós S. Szaniszló gr., és Szászországból Schönborn gr., ki nejevel, szül. Rechter grófnővel f. hó 19-én a katolika vallásra tér. Az osztrák követ nagyszerű és állásának teljesen megfelelő pompát fejtett ki, mely a többi nagykövét messze fölbaltaláta.

A sz. atya a legjobb egészségre örvend. Mult szombatn 600 egyént fogadott nyilvános audientian, holcra ugyannyi van előjegyezve. Vasárnap april 4-én, mint Gyümölcslő B. Asszony ünnepén, Ó szent-sejge jelen leend a S. Maria sopra Minerva egyházban tartandó isteni tisztelet, hétfőn pedig a Vatikánban a pápai herceg házassági frigvét fogja megállani. Következé vasárnap mint primitiája 50-ik évfordulóján, a sz. atya csendes misét mond a Sz. Péter-egyház főaltárána. Róma ellenben nagyszerűen fogja e napot megünnepelni.

Msgr. Talbot egészségi állapota fájdalom, nem a legkedvezőbb, de még sem annyira rossz, hogy már utódjáról kellene gondoskodni. Azon hir, hogy msgr. Fessler nevezetnék a zsinat titkárává, nem valószínű.

Az időjárás a lehető legrosszabb, husvét első napján délelőtti tűrhető volt, de már este a szakadó eső megbúsította a sz. Péter egyház kivilágítását.

LAPSZEMLE.

A „Századunk“ april 3-iki számában melegen üdvözli Ghiczy Kálmánt. Azt hiszi a „Sz“, hogy az el-lezűk vezérének minapi beszéde véget fog vetni a köz-jogi alap feletti elkeseredett harezuk és a belreform kérdési fogják az országos pártok csoportosítását meghatározni. „Mi írja a nevezett lap, e nyilatkozatot úgy fogjuk föl, mint a baloldal egyik vezéréül eredt, országosról desavenujt azon politikának, mely a vá-lasztások alatt a pártokat nem az európai államok ren-des distinctiói szerint haladóra és maradókra, szabad-elvűkre és reactionariuskra osztotta, hanem e helyett újra előrototta az államjogi kérdést, és így egy sz-politikai életünknek oly egészségtelen alapot adott, melytől ha a nemzet mihamarabb hosszabb időre el nem tér, okvetetlen megszűnik.

Ghiczy e beszéde az államjogi kérdést csak röviden érinti, és e helyett egy belügyi reformprogram részleteivel foglalkozik. Ime azon hallgatag vallomás, hogy az eddigi közjogi program nem elegendi ki állam életünk szükségleteit, hogy a jövő országgyűlés idejét nem absorbálhatja többé azon áldastalan tusa, mely már eddig is annyi drága idejébe, annyi elpazarolt ere-jébe került a nemzetnek.“

Azt hisszük, hogy a tisztelt collegánk olyat talál a beszédben, a mi abban nincs, midőn „országoszó-ló desavenu“ lel fel abban azon politikára nézve, a mely újra előrototta az államjogi kérdést. Hogy Ghiczy Kálmán „hallgatag vallomása“ nem desavonálja or-szózó módorban amaz ominosus politikát, a mely szabad-elvű haladásunkat gátoló békó, elég vi-lágosan kitűnik az idézett cikk következő megjegyez-seiből:

„Ha Ghiczy Kálmán — a mint beszédének egyik helyén homályosan megérinti — azt hiszi, hogy lehet ez ország beleletét annak rendje és módja szerint, az elha-markodottság oly mint a tulságos lassúság veszélye nélkül reformálni és ennek dacára a közjogi párthar-cot legalább el nem ejteni, ha a belorganizációt, Magyarországnak európai állammá való emelését karöltve vagy fölvaltva hiszi tárgyalhatóknak a közjogi kérd-ésekkel: akkor legbensőbb meggyőződésünk szerint — rendkívül téved.

Üdvös reformmüködés az eddigi párteconstellációk tökéletes fönmaradása mellett majdnem lehetetlen. Ily pártmunkák pedig mind addig nem képzelhető, míg az államjogi alap fölforgatása a hazai ellenzék program-májának legsarkalatosabb tétele.

Mig a jelen kormányjal halomra dől egyszer-smind az anyai áldozat, annyi fáradság folytán létrejött államjogi kiegyezkedés: addig a kormány majdnem minden komolyabb esetben biztosan számot tarthat azon szimbólumból, mely a mult országgyűlésen is több oly alkalommal állt oldala mellé, a midőn azt hazánk érdeke, hogy mint a vele azonos szabadelvűség szorosán megtiltotta volna. Oly kormány pedig, mely a priori tudja, hogy a veszély perczében segítségére terem egy compact, erős többség, az sok olyat tesz, a mit rendszer körülmények között soha sem engedett volna meg ma-gának.“

A „P. N.“ „Földosztás“ című cikkéből közöljük a következőket:

Jókai ur megválasztásának örömtias mámorában fellül a magas paripára, és pattozós hangon azt kérdezi: Ki az, ki Magyarországon communisusra, jószágfel-osztásra igzat?

Ezen kérdésre egy másik kérdéssel felelünk: Ki az, ki tagadhatja, hogy bazánk népe több helyeken, Somogy-ban különösen communisticus és jószág felosztási remé-nyekkel saturáltatott, fanatisáltatott? — Ki az, ki ta-gadhatja, hogy ezen reményeknek teljesülését a nép a balpárt többségétől, s eskais etől várja? — ha van ilyen, elvezetjük őt a hebrahelyi és nagy korpádi bírák-nak felperszett épületeibe, — megmutatjuk neki a si-ránkozó asszonyokat, kik az udvar kapuja elibe állva örjöngve kiáltozták jobboldali fejéik fölébe, miként csak az ő testükön keresztül hajtvra fognak a választás helyére mehetni; mert ők nem engedhetik, hogy család-juk a földosztásból kimaradjon, — elbeszéljük neki, mi-ként egy jobboldali, és középsőben tisztelt földbirtokos hoz elmentek a helységbeliek, kőve őt, lenne bal-párti, s ezáltal segiténé számukra a megígért szomszéd-pusztát megszerezni, mely esetben abból neki is fognának, még pedig 200 holdat kimérni, — felem-liténék egy megtörtént dolgot, midőn egy lesvazá-zott egyén szavazó jegyét visszakérvén, az elnöktől azon választ nyerte, hogy erre többé nem lesz szüksége, fel-sóhajtott: de hát hogyan fogom én majd földosztáskor magamat igazolni, hogy balpárti voltam? — figyelme-ztetnénk végre Somogyban mai szomorú állapotára, melyben az eddigi bizalmas, és anyai fűdvös eredménye-ket felmutató egyetértés helyett két ellenséges tábor létezik, melyek egyikét a látítók a paraszt, a másikat urak pártjának keresztelték.

Ime uraim, az okozat, melyet tagadni nem lehet, mert létezik, s tényekben nyilvánul; de hol okozat van, ott okozónak is kell lenni!

A nép fel van igzatva földosztási ígéreteik által, tehát kell lenni igazatnak, a jelenlegi földosztást ígért, ezt nem tagadhatja senki. Azután a nép földosztási reményeinek teljesülését a balpárttól várja, tehát az igaztók a balpárt nevében tettek földosztási ígéreteket, ezt sem tagadhatja senki! — és mégis:

Jókai ur mégis azt írja — pedig minő praefidens hangon írja, hogy ő nem ismer igaztókot! — Senki sem fogtá rá, hogy ő is ismeri őket; de azért azt, hogy léteznek, és a balpárt nevében működnek, ő sem tagadhatja!

Igazságügyminiszeri rendelet

a polgári törvénykezési rendtartást tárgyzó 1868: LIV. törvénycikk életbeléptetése, s az erre szükséges átme-neti intézkedések tárgyában.

(Végé.)

4. A hol ezen intézkedésekben, valamint az ezek által fenntartott korábbi törvényekben és rendeletekben, s az osztrák polgári perrendtartásra, akár az ideigl. törv. szabályokra, vagy az ezek által fenntartott alaki törvényekre történik hivatkozás: az 1868: LIV. t. cikk határozatai alkalmazandók.

20. Cz. Az előbbi cikkben foglalt határozatok ér-vényesek a marosvásárhelyi k. itélőtábla területén ha-tályban lévő azon törvényekre, valamint Kraszna, Kö-zép Szolnok- és Zarándmegyék s Kővárvidéke urbéri viszonyait tárgyzó szabályokra nézve is, a melyek a jelen rendelet 1-ő cikkke értelmében, mint az 1868: LIV. t. cikkkel nem ellentétesek, meg nem szüntettek vagy meg nem változtattak.

21. Cz. A marosvásárhelyi kir. itélőtábla területén jelen intézkedések a következő kiegészítéssel alkalma-zandók:

1. a II. cikk második pontjában, a hol az ideigl. törv. szab. I. 46. §-ra van hivatkozás, az eddig ott fenn-állott ideigl. polgári perrendtartás 49. és 62. §§-ér-tendők;
2. a hol az 1868: LIV. t. cz. 29. §-ban a bírót vagy eskü-d-tet említ, ezalatt az egyes-bíró értezik;
3. a közjegyzőség intézménye az eddigi hatáskör-rel egyelőre fenntartatik;
4. a folyamatban lévő hagyatéki tárgyalások a IX. cz.-ben említett módon lesznek folytatandók, a közjegy-zők eddigi alkalmazásának fenntartásával;
5. a mezei rendőrség ügyekre nézve, a törvényho-zás további intézkedéseig, a jelenleg fennálló törvény és eljárás tartatik fenn;
6. a váltóügyekben követendő eljárást külön ren-delet fogja szabályozni.

Kelt Pesten, 1869. évi martius hó 30-án.
H o r v á t h Boldizsár s. k.,
magy. kir. igazságügyminiszer.

A vallás- és közoktatásiügyi magy. kir. miniszter körrendelet az egyházi hatóságokhoz, az iskolai tör-vény életbeléptetése ügyében.

1. Minden róm. és gör. kath. érsekek és görög keleti püspököknek.
1. Minden protestáns unitárius pü-s-pököknek.

Az ország különböző vidékeiről nyert jelentésekből tett tapasztalatok folytán azon szomorú meggyőződésre jutottam, hogy az egyházak által fenntartott hitfelekezeti iskolák s bennük a tanítás, a legtöbb helyen még mindig azon régi, felette hiányos állapotokban vannak, melyben a népiskolai közoktatás szabályozó 1868. évi XXXVIII. törv. cikk 11. §-ban foglalt kötelezettségek és rendeletek-nek nem felelnek meg.

Az iskoláépületeknek s tantermeknek legtöbb helyen ezelszerűtlen voltán, sőt sok helyütt egészségtelen és roskadt állapotban kivül a következő főbb hiányokról értesültem:

1. A törvényben rendelt nyolcz hónapnyi szorga-lomidő nem tartatik meg. A folyó martius hóban a ta-vaszi vizsgákat megtartván, sok helyen megszüntetik az évi iskoláztatást.
2. A tanköteles gyermekek felette rendetlenül járnak iskolába, s eziránt sem a községi, sem a megyei hatósággnál nem tesznek jelentéseket.
3. Az iskolák egy-egy számolós (néhol) olvasó

fali táblákon kivül semmi tesztközökkel ninesenek el-látva.

4. Leglényesebb hiány pedig az, hogy a tör-vényben rendelt tantárgyaknak csak igen kis része ta-nitattatik.

Ad 1. Sőt általában a vallásához tartozók on s a számtanon kivül rendszeren nem is tanitattik egyéb.

Ad 1. 2. Mitűn az egyházközségi lelkészek s nép-iskolai hatóságok, s népiskolai törvény illető intézke-déseinek részéről való eddigi végre nem hajtását az-al indokolják, hogy ez irányban egyházi felsőbbségük-től semmi rendeletet, sem utasítást nem kaptak: tiszte-lettel felkérem ezimedet, méltóztatassék az

ad 1. egyházmegyéjében,
ad 2. egyházközségében,
minden népiskolai hatóságot és tanítót az 1868. évi XXXVIII. ik törv. cikk 11. §-ban foglalt feltételek és rendeletek pontos teljesítésére utasítani, s különösen elrendelni a törvényben megszabott köteles tantárgyak tanítását az iskolának taneszközökkel elég felszerel-sét, s a tanköteles gyermekeknek az éven át nyolcz hó-napig való rendszeren feljártatását.

Mivel tapasztalás szerint a tanítók az iskolát mu-lasztó gyermekek önkéntes feljelentése miatt a szülőkkel való kellemetlenkedésektől tartanak, már azon okból is, mert a tanító és szülők rossz viszonya mindig káro-an hat a nevelés és oktatás sikerére: e tekintetben tán leg-ezelszerűbb volna, ha az egyházi hatóságok írásban szig-oru köteleességük tennék a tanítóknak, hogy a mu-lasztási cseleket, s mulasztó egyéneket időközönkiut terjesszék fel az illető egyházi hatóságnak, mely azután az erkölcsi eszközök sikertelenségének esetében a polgári hatósághoz fordulna.

Bizalommal remélve, hogy népiskolai közoktatá-snknk fenn kiemelt lényeges hiányain e közim ed erőlyes intézkedéseivel folytán saját,
ad 1. egyházmegyéjében,
ad 1 egyházközségében,
gyorsan segítve leend, — kiváló tisztelettel va-gyok stb.

A „Buda-Pesti Közlönyből.“

Ő császári és apostoli királyi felségi f. évi mart. 4-ről kelt legfelsőbb elhatározásával, a közös külügy-miniszter javaslata folytán, a jelenlegi cardiffi consul, dr. Krap Ferdinand által kért áthelyezte tést a megtörtült liverpooli consuli állomásra legke-gyelmesebben helybenhagyni, s annak helyébe Kohén Henrik főconsulági kancellárt Marsailleben, cardiffi consullá kegyteljesen kinevezni méltóztatott.

O császári és Apostoli királyi felsége f. évi mart. 28-ról kelt legfelsőbb elhatározásával, a közös külügy-miniszter javaslata folytán, a ragusai orosz császári consullá kinevezett J o n t a S á n d o r tursultai ta-nácsos kinevezési oklevélhez a legfelsőbb exequatur legkegyelmesebben megadni méltóztatott.

A függő államadósság ellenőrzésére kiküldött or-zszágos bizottság — Bécsben, 1869. évi april hó 2-ik nap-ján tartott ülésében — az államjegyek és váltójegyek forgalmi összegét f. é. márczius hó 31-dikén következő-nek találta:

A bizottság saját feljegyzései alapján a tulajdonképeni ál-lamjegyek összege 1 forint-o-sokban . . . . . 73.586.392 frt — kr.
5 frosokban . . . . . 107.514.440 „ — „
50 frosokban . . . . . 109.136.750 „ — „
összesen . . . . . 290.237.582 frt — kr.
A tizkrajzáros váltójegyek öz-szege . . . . . 6.842.605 frt 60 kr.

Hivatalos közlés folytán az ál-lamjegyekül nyilvánított bank-jegyek összege:
1 frosok 6.219.620 frt.
5 frosok 3.680.920 „
9.897.840 frt — kr.
összesen . . . . . 306.978.027 frt 60 kr.

A közös pénzügyminiszer hiva-talos közlése szerint a sóbá-nyákra bekebelezett és forgal-mában levő zalogjegyek öz-szege . . . . . 99.861.082 frt 50 kr.

Kelt a függő államadósság ellenőrzésére kiküldött országos bizottságnak Bécsben, 1869. évi apr. 2-kan tar-tott VI-ik üléséből: — Gróf Barkóczy Janos, Pulszky Ferencz.

A Karagorgyevics pör.

(Folytatás.)
S z i l v á s s y László védő ügyvéd beszéde.
(Február 18.)
Szükségesképp megkívánatik:
a) Hogy a vádolt ellen tanuskodó büntársak, val-lomásait az itélő törvényszék előtt a vádolt büntárs-nak szemébe ismételjék.
b) Hogy a vallomás fenyegetés, erőszak, unszolás, szóval minden külső befolyás és ellentmondástól ment legyen.
c) Többen voltak részesei a büntetésreméltó cse-lekvénynek — többen voltak fölbűnösök; feltételezi tör-vénykezési gyakorlatunk, hogy összesen s egyenlően is-merték a büntetésreméltó cselekvényt s annak részleleit.
d) Végre a tanúk maguk is a fenforög büntett gyanújában nem álljanak, mi jelen esetben annyira ellen-tes, hogy több tanu mint bűnös elítélve, kivégezve van.
Ezen feltételek alkalmazandók egyéb tanukra is. Ezen törvényes feltételeket a kivett vallomások, perbe fogatási gyanuok, végképen nélkülözöik, s

azok kivitele körül különösen a büntéreszek vallomá-sai, mind védezem ellen felhozott legterhelőbb gyanuoknál, a vizsgálót s elítélőtest eszközlött szerb hatóságok által oly tiltott eljárást használtatott, mit vizsgálózt annak idejében a csalhatatlan közvélemény, az összes európai sajtó, mit támogatnak egyéb körülmények is, mind megannyi csalhatatlan tények, nevezetesen:

a) A bűnösök mint tanuk indokolatlan sietős kivé-getzése, — be sem várva a szembesítést!
b) Támogatja végre azon nevezetes körülmény, hogy a szerb kormány Majstrovius A. büntárs szemle-sítését, kinek vallomását legterhelőbbnek látzanak vé-denezemre, noha a nevezett a hitelesítés alkalmával még életben volt — súlyos betegség színe alatt mellőztette, hanem arra, hogy reá pár nap mulva kivégeztetett, — ahhoz nem volt súlyos beteg!
Igazolva van a kivett tanuvallomásoknál a külső befolyás, unszolás, reabeszélés, fenyegetés, a szabad akarat hiány, — mit eléggé tanusított a hitelesítő bizot-tásggal lent volt örök hittel megerősített vallomásai.

Kétségtelen az összes vallomásokon végig húzódo-ószhangzás hiánya. Csak egy esetet említek:
Mig Radovanovics Pál határozottan vallja „hogy Stank. Pál önként veszerintti s elváltott köteleessége volt a város és szneiderov vidék fellátása s a miniszterek legyilkolása.“

Ennek ellenében Majstrovius s ettől vett hallomás után Guzmanovics, különösen előbb nevezett azt vallja, hogy ő kért fel Stank, embert szerzeni, ki mind a la-zadást, mind a miniszterek legyilkolását eszkö-zölje.

A vallomások mit állítolagos gyanuokok érdemét illetőleg hogy észrevételeimet megtehessem, kénytelen-tetem röviden következöleg fűszerevoni:
Hogy védezem már 1861. óta gyilkosság s állam-felforgatási szándékkal járt el — s tervet is készített, — hogy még 1863-ban feltette magában Mihály fejedel-met megbuktatni, — hogy 1865-ben embert is küldött Belgradba e vállalatot végrehajtani, sőt, hogy bizonyos Turcsics Illés nevű embert valóssággal tartott is e célra, hogy végre védezem kiváló szerepet játszott a segéd-társak szerzése körül.

Kérdem a t. fvszékelt: van-e igazolva az eszközlött vizsgálat által:

- a) Hogy védezem 1868 ki gyilkosság s állami felforgatási szándékát 1868. jun. 10-én tényleg végre-hajtotta vagy megkísértette?
- b) Hol van igazolva, hogy az 1863-ban állítólag általa elkészített terv az összeesküvők által elfogadhat-tott, s az 1868-iki gyilkosság a szerint hajtott végre? hol van megismertette ezen terv?
- c) Hol van igazolva, hogy az állítólag 1868. évbe Belgradba küldött vagy, — hogy a folytonosan tartott Turcsics Illés nevű ember gyilkolta meg 1868. júnus 10-én Mihály fejedelmet.
- d) Végre ha kiváló szerepet játszott volt véden-zezem a segéd-társak szerzése körül, kit ismertem meg velünk az eszközlött vizsgálat? senkit, sem „igazoló fe-leletet“ eöbbi kérdéseimre nem nyújthat.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Levelezés.

Semogyból, ápril elején.

Valabára sok húszalasztás, vajadás után nap-fényre jutottak azon szabályok, melyek szerint 103 vi-lági, 25 pópap és ugyanannyi megyebeli papi tagokból álló vegyes kath. conferentia, az országos kath. státus-gyűlés választási kaleszt fogja kidolgozni. Ne lamentál-junk azore, hogy felesztendeig tudott ügyünk ily szép kevére vergődni, ugy sem volna semmi haszna sem. — Hadd hirdesse a reactionárius „M. Állam“, hogy így meg egy volt szükség komolyan meggondolni és föíte fel szüendeig elmélködni, míg e szabályok napvilágra láthatnak. Azt gondolja a M. A., hogy azt majd ő neki mindjárt elhiszszük, hogy csakugyan ugy van, — mit ő szokása szerint a dolgot elferdítve előadja. Most csak azt szellőztessük, hogy miért kellene még e g y s z e r e l ő b b a f ő p a p i k a r n a k e f ö l - l ö t t t e s t i l e t t e g t a n á c s k o z n i ? m i e r t k e l l e n e e z e n s z a b á - l y o k n a k f o g a n a t o s i t á s á t i s m é t m i n é l t o v á b b e s t r i n e c s a - v a n , s ő t a c o n f e r e n t i á r a v á l o t a g o k m e g v á l a s t á s á t , i l y é g e t ő k ö r ü l m é n y e k k ö z ö t t m é g a p ü n k t ö s ú t a n n i i d ő k r e e l h a l a s z t a n i ? H o g y v a k e r ö s - k ö d h e t i k a M . Á . i l y p a l a m p u b l i c e t ö r v é n y b e ü t k ö z ő n e z e t a y l i v á n i t á s á v a l ? V a j j o n n e m é r t m a - g y a r u l ? v a g y s z á n d é k o s a n f e r d i t i e l a l e g v i l á g o s a b b k i t é l e t i s ? M e l y i k e t h i d j k a k e t ő k ö z ű l ? m i d ő n m a g a - b a n n g y a n e z e n a z ő F ő l s é g e a l t a l s z e n t e s i t e t t v á l a s z - t á s i s z a b á l y o k X I . c i k k é b e n s z ó r ő l s z ó r a n y i l v á n k i v a n m o n d v a , h o g y a „j e l e n v á l a s t á s i s z a b á l y o k 6 . c s . k i r . a p o s t . f e l s é g e h e z a v a l l á s é s k ö z o k t a t á s m i n i s t e r i u m u t á n m e g e r ö s i t é s v é g e t t f e l t e r j e s z t e t t e k , m e g e r ö s i t é s u t á n ; a z o n n a l f o g a n a t o s i t a t n a k . “ — M i t t e z e z ? v a l j o n v a n e c e n e k m á s é r t e l m e m e g e r ö s i - t é s u t á n a z o n n a l f o g a n a t o s i t a t n a k ? m i n t a z , h o g y a k ö z z e t t e l u t á n a v á l a s z t á s o k e s a k h a - m a r b e k ö v e t k e z n e k ? V a l j o n a z o n n a l f o g a n a t o - s i t a t n a k a n y i t t e s z e , h o g y e g y i k h ó n a p e l s ő n a - p j á t o l a m á s o d i k h ó n a p k ö z e p é g k e l l e z a s z ű k s e g e z a z ű g y é l e t b e l é p t e t e s é t e l o d á z n i , h o g y a m i r ő l m a g a s z e n t i e - s i t t t ö r v é n y a z t m o n d j a : „ a z o n n a l , “ a z t n e m m i n d j á r t a s z e n t e s i t e t t n y e r t i d ő u t á n k ö v e t k e z t a n a p o k - b a n , h a n e m h é t , n y o l c z a d i k b e t e n k e l l f o g a n a t o s i t a n i ?

Uram! mondják meg igaz lélekkel „ha merik, miért istápolják, miért pártolják mégis e lapot, a mely még magát a szentesített törvényt is félremagyarázza, és fonák értelmezésének óhajti sikert szerzeni? Nem járulnak e sajtó hit és pálya sorosainak előtt, midőn egy ilyen lapot vállalkoznak élethalálig védeni és pártfogolni, mely mindenben csak az ó-kori cizopos ta-tust megtartja, sőt még magában a megerősített törvényben világo-san kitett érteleme ellen is szólanak, irni, tudóstanai ipar-kodik? Valóban az igaz katolikusoknak csak fájdalmat az igazi katolicizmusnak, az igaz egyháznak csak kárt okoz ily lap, mely még napjainkban is az a clerusa-lal igát huzatni, a szegényebb sorsu plébanos és kápá-nokat, — kik ámbár igazi munkásai az Ur szőlőjének —

béres és kocsis ra is megtartani. Hanem az, hogy mind a és gazdag plébán práni, pécsi, ké itt-ott találkozik, státusquoja fölöt tányos rendszer hazának használ minden józan igé den lap még az egyedül őket tel jába húzódnak.

P á r i s , a m i n t l á t s i k , n e m E r ő s i t i k u g y a n n y i t á r c z á t , a s e n t e m V u i t r y , a z ö p é n z ű g y m i n i s t e r a k i z t e é s R o u a l a j d o n i t á n d ó , é s e z e n e t e k e t t á p l i t , e n e m e t y t .

A kormány gyöngítse, híresztelje, s a szombatot beke értelmében E m a n u e l k i t m e l y e k é l e t k e n e s t e t t j e n t a r t o t t b e s z á m l , m e l y s z e r e f o r d u l ó j á h o z , a k a t k o n o l y , s o h a t e s t e r c . P á r i s i m o r t a r t j á k , m e l y e g t a k . K i n e k v a n t e s z a v a i t n e m i g e n d i p l o m a t á n a k , k i m i n i s t e r c i v i l s z e n t m a z n i ?

L a v a l e t t e r i d e ; F r a n c o i s J e r o m o s , m i n t e l ő v o n t a a v á l a s t á s i í r á n t b e n y u j t o t t h o g y h i g y e t e n i n t m á r a h a j t a j a v i z e

D i p l o m a t i a i o r s z á g i n d i v i d u y á t l e l o c e t e l e n y e s z t e e g y e k e n t n e m m á n y n á l , B a d e n v e t k e z t e b e n l e t r e d i t v á z o t t a . T a l á u r r é s z e r ő l ? A l e g g o s i t a n d . E g y l ö r i n t G r a m o n m a s e r t e k e z l e t t e m e l ő t t n e m k e p e s b o l t á n t a m o g a t n i .

R a n g a b h e l y e t t e P h o e t t e z i a g ö r ö k k i t e s n á p o l y i k ü l d e t e s k e t f o t o s k e r e s t e s g e n a t u r a , a m a s P e t é r v á r y k o r m a n y r é s z e n á l l .

P o r o s z o r s z e k k o r m a n y h o z m e l y b e r e d i t v e n y e r m o r i a l d i p l o m a t a 18-0 r k e t j e g y z e b a n , u g y a n a z o n n k a m a r á b a n e l t e r f r a n c i a l a p e g y H o l l a n d i a k ö t e s k o r m a n y é r t e s i t e t l e p é s e r ű l .

A „Peuple“ emlitett röpiratból un electeur par un jelmet meg Dunu vezetésebb tételre a nézve a legfőbb tüzelyének bizton rend Ezt minden szerint a rend pöl összes szabadságlólet és nemzeti egyenlőletéle a hozom fel, a mi je államokban törten keikre és zászlójn s dacára ennek és életéről. Kider tertlettek nagy, lenk a világ sorsát fel hasonló látván szárságot megelő volna Franciaors-enk pártbancok emleltük vissza kormány alatt Pá sajnós májusi és már végkép feled ezt meg kell vallá müt. A császársá tottá azt; semmi melyet Franciaor-kony hatását nem

Es mi módorban? Az általaíto fontosabb újítás tagadni az érdeme oly kevéssé felede ezen megható nat talom és a pártok talános szavazási lenálhatatlan hata sasokat a számkí kiallaltva, ő az es pant társalmi hat ama költő, kiről dól magra 8 millió

FÉL ÁRÉRT,

!!Visszavonhatlanul végeladás!!

Nagy árleszállítása az osztrák birodalomban létező legnagyobb...

szabadalmaz. cs. k. kizár.

tiszta vászon és kész fehér-ruba gyárnak, BÉCSBEN, Tuchlauben, 11-dik szám alatt, a Gunkl-féle házban.

Már rég nem okozott egy végeladás oly nagy feltűnést, mint a kishírből...

Vászon felfűzők, keszmeszek 1,70, 2,50, 2,80 és 3 frjtával...

Fehér shirting ingek szép ráncosok mellett 1,80, 2 ft., 2,50 és 2,80 kr. Angel Shirting...

Női éjjeli felöltők (Nacht Corsets) 1 ft 50 kr. 1 ft 80 és 2 ft 50 kral, női felöltők...

Jövedelmes vállalat kereskedőknek;

nevezetesen gyógyanyag-, fűszer- s illatkereskedések úgy fürdőintézetek tulajdonosainak.

A körülmények kivánalmainál fogva

HOFF-féle maláta-készítményeim

raktári kiadatnak.

A vállalkozók legyenek szívesek hibátlan jelentést beküldeni és azon lapra hivatkozni, melyben e hirdetés olvasták.

HOFF JÁNOS,

királyi bizottmányi tanácsos és udvari szállító

BERLINBEN

Központi raktár: Bécsben, Kärntnering 11. szám alatt.

Misemondó ruhák

pluviálék, dalmatikák, albak rochettek, velumok vankusok, egyházi iskolai és czéh lobogok, oltár terítők, infulák, kesztyűk,

harisnyák és cipők-mónstrauzok helyhe, ciboriumok, gyertyatartók, keresztek, pacificalék, füstölőkp lámpák,

valamint mindennemű

EGYHÁZI SZEREK

legjutányosabb áron kaphatók

OBERBAUER ALAJOS

gyárraktárában váci-utca 15. sz. Pesten Arjegyzékek és minden utasítás kívánatra bektüldetik.

Pesten, kerepesi-ut 29. sz. a. ajánlja magát mindennemű siremlékek, szobrok és egyházi oltárok elkészítésére. Továbbá elvállal bárminemű építkezési munkákat a legolcsóbb áron. Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Egy ezüst tallért egy forintért. a cs. k. kiz. szabadalm: TISZTAVÁSZON RAKTÁRBAN,

Goldschmid-ut. 3. sz. az „Uj Basárban.”

30,000 oszt. ért. forintért darabonként vagy osztályonként önkényesen végleg eladának Egy db Bielefeldi vászon 50 bécsi róf 20 tallér helyett csak 20 frtért.

A fogfájósoknak!

Tehtetes fogorvos ur! Szegszárd. Több ur által fől-szóllítottam, ön anatherin szájjvizéből megrendelet tenni, miután már több hirdett szert hozattam, melyek azonban a czélnek, fájdalom nem feleltek meg.